

Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs
Brabant Noordoost

SCHOOLONDERSTEUNINGSPROFIEL SCHOOLJAAR 2018-2019

MAASLANDCOLLEGE

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	2
1.1 <i>Wat is een schoolondersteuningsprofiel?</i>	3
1.2 <i>Leeswijzer</i>	3
1.3 <i>Achtergrondinformatie</i>	3
2. De ondersteuningsstructuur in de regio	4
2.1 <i>Basisondersteuning</i>	4
Regulier onderwijsproces	4
Trajectvoorziening	5
2.2 <i>Extra ondersteuning</i>	5
Koersklas	5
Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	5
Past	6
Ondersteuning op maat	6
2.3 <i>Samenwerking met ouders</i>	6
2.4 <i>Samenwerking met andere partijen</i>	7
Expertisecentrum	7
Jeugdhulp	8
Andere externe partijen	8
3. De ondersteuningsstructuur van de school	9
3.1 <i>Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning</i>	9
Visie van de school op ondersteuning	9
Onderwijsaanbod	9
Mentoren en vakdocenten	9
Het volgen van de leerling	10
Begeleidingslessen tijdens de eerste leerjaren	10
Individuele begeleiding in de hoogste leerjaren	10
Ondersteuningsstructuur in de school	10
Het zorgadviesteam (ZAT)	11
Samenwerking met ouders en leerlingen	12
Contactpersonen	12
Beschikbare protocollen	13
3.2 <i>Basisondersteuning</i>	13
3.3 <i>Extra ondersteuning</i>	19
Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school: Koersklas	19
Extra ondersteuning op een andere locatie	20
3.4 <i>Ontwikkelambities</i>	20

Bijlage(n)	21
<i>Bijlage 1 - Afspraken over de inzet van het Expertisecentrum in 2018-2019</i>	21
<i>Bijlage 2 – Protocol dyslexie</i>	23
<i>Bijlage 3 – Protocol dyscalculie</i>	25

1 INLEIDING

Iedere jongere succesvol op school. Dat is waar alle middelbare scholen in de regio Brabant Noordoost werk van maken. De scholen in de gemeenten Oss, Uden, Meierijstad¹, Bernheze en Landerd werken samen in een samenwerkingsverband passend onderwijs. Het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) bestaat uit scholen voor voortgezet onderwijs (VO) en scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

1.1 Wat is een schoolondersteuningsprofiel?

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel (afgekort: SOP), dat door alle scholen in de regio opgesteld wordt. Doel van het schoolondersteuningsprofiel is om ouders², jongeren en andere geïnteresseerden inzicht te geven in de begeleiding en ondersteuning die geboden wordt binnen de school. Het SOP wordt elk schooljaar vernieuwd, zodat nieuwe ontwikkelingen erin verwerkt kunnen worden. Naast een beschrijving van de manier waarop passend onderwijs in de school wordt vormgegeven, staan in het SOP ook de ontwikkelambities van de school. Passend onderwijs kan namelijk altijd beter. Binnen het samenwerkingsverband wordt op basis van de schoolondersteuningsprofielen gekeken of we samen voor alle leerlingen een passend aanbod hebben.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (2) staat een korte samenvatting van de mogelijkheden voor passend onderwijs in het samenwerkingsverband. Vervolgens staat er hoe wij daar binnen onze school invulling aan geven. In hoofdstuk 3 staat een beschrijving van de basisondersteuning: de ondersteuning die alle scholen voor voortgezet onderwijs in de regio bieden. In hoofdstuk 4 wordt in het kort uitgelegd welke mogelijkheden voor extra ondersteuning er zijn en hoe wij daarvoor samenwerken met andere scholen. Tot slot is er ruimte voor bijlagen.

1.3 Achtergrondinformatie

Algemene informatie over de school is te vinden in de schoolgids en in het schoolplan. Deze zijn te vinden op onze website: www.maaslandcollege.nl.

Meer informatie over het Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) kunt u vinden op www.swvvo3006.nl. U vindt daar onder andere aanvullende informatie over de ondersteuningsmogelijkheden in de regio en de afspraken die scholen daarover met elkaar hebben gemaakt.

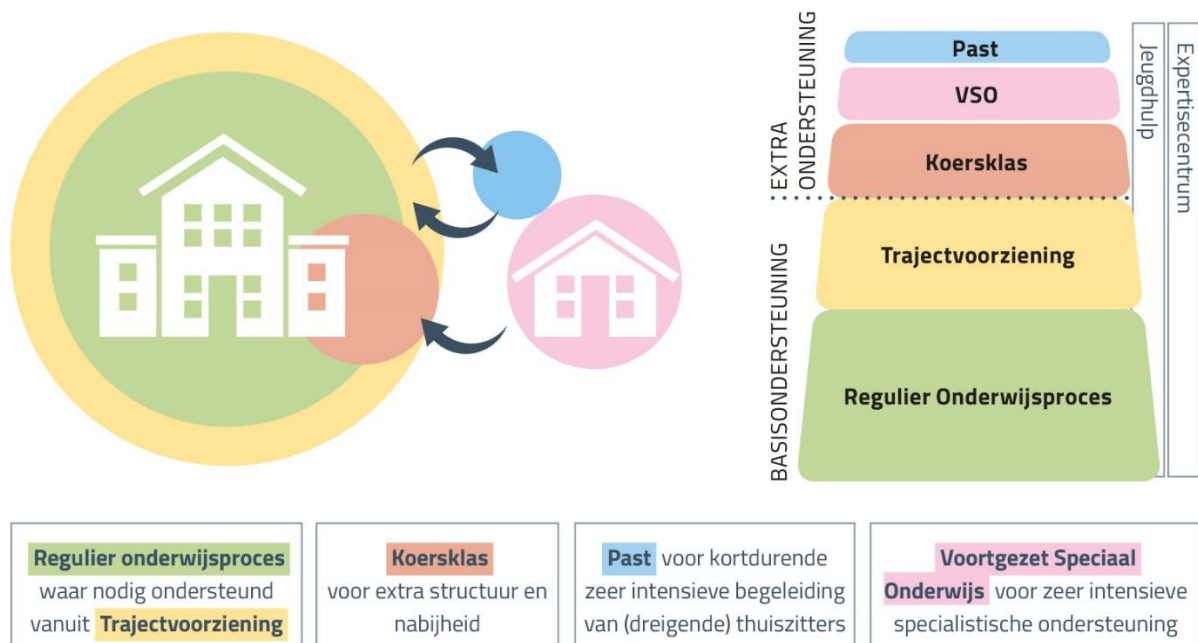
¹ De scholen in de kernen Veghel en Sint-Oedenrode vallen binnen Samenwerkingsverband VO 30 06. De kern Schijndel is een uitzondering binnen Meierijstad en is aangesloten bij SWV VO De Meierij.

² In verband met de leesbaarheid van is ervoor gekozen de term *ouders* te gebruiken als *ouders/verzorgers* bedoeld wordt.

2. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR IN DE REGIO

In dit hoofdstuk staat beschreven hoe de ondersteuningsstructuur in Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs 30 06 (SWV VO 30 06) eruit ziet. Het is een samenvatting van de afspraken die tussen de scholen gemaakt zijn voor de periode 2018-2022.

Binnen passend onderwijs hebben scholen *zorgplicht*. Dat betekent dat zij er verantwoordelijk voor zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een passende onderwijsplek te bieden. Als het kan op de eigen school en anders op een passende andere plek. Daarvoor werken reguliere scholen en scholen voor speciaal onderwijs samen binnen het samenwerkingsverband. Er zijn verschillende ondersteuningsmogelijkheden. Hieronder leest u wat elke vorm van ondersteuning inhoudt. Ook kunt u [deze video](#) bekijken voor meer informatie.

2.1 Basisondersteuning

Basisondersteuning kent twee ondersteuningsniveaus:

- regulier onderwijsproces
- en trajectvoorziening.

Ze worden allebei aangeboden op elke reguliere VO-school. Binnen het samenwerkingsverband vinden we het belangrijk dat de begeleiding die geboden wordt goed past bij het onderwijs op de betreffende school. Daarom kunnen de vorm en het aanbod per school verschillen.

Regulier onderwijsproces

Dit is het onderwijsprogramma dat alle leerlingen volgen op een reguliere school voor voortgezet onderwijs. Jongeren nemen deel aan de lessen en andere schoolactiviteiten en krijgen daarbij begeleiding van hun vakdocenten en hun mentor.

Trajectvoorziening

De trajectvoorziening is er voor jongeren die naast het reguliere lesprogramma tijdelijk meer begeleiding nodig hebben om goed mee te kunnen komen op school. Het is een steun(tje) in de rug. Dat kan bijvoorbeeld nodig zijn bij leerproblemen, sociaal-emotionele problemen, gedragsproblemen of lichamelijke beperkingen. Elke school heeft zo'n trajectvoorziening. Hoe de begeleiding eruitziet en hoe lang die duurt, hangt af van wat een leerling nodig heeft. Het traject is altijd op maat.

Jongeren doen tijdens het traject zoveel mogelijk mee met het reguliere lesprogramma. De ondersteuning wordt verzorgd door begeleiders in de school. Vanuit de trajectvoorziening is er ook begeleiding mogelijk voor docenten en ondersteunend personeel, zodat zij de jongeren beter kunnen helpen. Soms kan een begeleidingstraject ook tijdelijk (maximaal drie maanden) plaatsvinden op een andere school. Dit kan nodig zijn om te kijken of een leerling wel op de juiste plek zit (door middel van observatie) of als het goed is voor een leerling om tijdelijk afstand te nemen van de eigen middelbare school (time-out).

2.2 Extra ondersteuning

Soms is de basisondersteuning (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening) niet voldoende voor een jongere om goed mee te kunnen komen op school. Dan heeft de leerling extra ondersteuning nodig. Binnen een gedeelte van scholen voor voortgezet onderwijs zijn koersklassen aanwezig. Daarnaast zijn er scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) en is er de voorziening Past. Deze staan hieronder toegelicht.

Koersklas

Voor jongeren die extra structuur, nabijheid en veiligheid nodig hebben op school, is er dan de koersklas. Dat is een kleinere klas op een reguliere VO-school waarin er extra aandacht wordt gegeven aan de didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling. Gespecialiseerde docenten verzorgen en/of ondersteunen het onderwijs. De doelen en de verwachte door- of uitstroom van de jongere worden vastgelegd in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP).

De scholen in het samenwerkingsverband spreken met elkaar af op welke locaties er koersklassen zijn. Ze streven daarbij naar een goede verdeling over de regio, zodat jongeren zo thuisnabij mogelijk naar school kunnen gaan.

Als de school van inschrijving vermoedt dat een jongere gebaat is bij plaatsing in een koersklas, dan zal deze school daarvoor een aanvraag indienen bij het samenwerkingsverband. Ouders kunnen hun kind niet zelf aanmelden voor een koersklas. Als ouders verwachten dat hun kind deze extra ondersteuning nodig heeft, kunnen ze dit op school wel benoemen.

Voortgezet speciaal onderwijs (VSO)

Soms is een jongere aangewezen op een specialistische school om zich verder te kunnen ontwikkelen. De trajectvoorziening en de koersklas bieden dan niet voldoende ondersteuning aan hen. Voor deze jongeren is er het voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

Het VSO is bedoeld voor jongeren die in hun ontwikkeling belemmerd worden door een combinatie van problemen, zoals ernstige gedragsproblemen, psychiatrische problemen, een verstandelijke beperking en/of een fysieke beperking. Op het VSO krijgen deze jongeren intensieve en specialistische ondersteuning bij het leren, bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling en/of het reguleren van hun gedrag. Docenten die hier speciale kennis en vaardigheden voor hebben, verzorgen het onderwijs. Waar mogelijk wordt er toegewerkt naar een overstap naar een reguliere VO-school (koersklas of regulier onderwijsprogramma).

Past

Past is een voorziening van het samenwerkingsverband. Past staat voor een 'passende andere stap'. Als een jongere tijdelijk niet op een reguliere VO-school kan zijn, dreigt thuis te komen zitten of al thuis zit, dan kan Past een goede oplossing zijn. De ondersteuning via Past is kortdurend (13 tot 26 weken), zeer intensief en altijd op maat. Een belangrijk onderdeel is het (opnieuw) motiveren van de jongere om weer naar school te gaan. Als een jongere Past nodig heeft om weer mee te kunnen doen op school, dan doet de school een aanvraag voor een Past-traject bij het samenwerkingsverband.

Ondersteuning op maat

De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben als doel al hun leerlingen passende ondersteuning te bieden. Omdat er veel mogelijkheden en verschillende niveaus van ondersteuning zijn, wordt er altijd gekeken naar wat een leerling nodig heeft om goed mee te kunnen komen op school. We willen graag dat leerlingen succesvol zijn. Daarom streven we ernaar de juiste ondersteuning op tijd aan te bieden en daarbij te gaan van intensieve naar minder intensieve begeleiding. Er wordt steeds zorgvuldig gekeken welk (onderwijs)arrangement passend is voor een leerling.

Ouders melden hun kind aan bij de school van hun voorkeur. Als ze vermoeden dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft dan is het belangrijk dat ze dat bij de aanmelding duidelijk aangeven. De school moet in verband met de zorgplicht vervolgens een zo passend mogelijk aanbod doen op de eigen school, een andere reguliere of een school voor voortgezet speciaal onderwijs. Door de scholen in het samenwerkingsverband wordt gekeken of de jongere voldoende heeft aan ondersteuning vanuit de *basisondersteuning* (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening). Als dat niet toereikend is, dan kan *extra ondersteuning* ingezet worden in de vorm van koersklassen, VSO of Past. Het samenwerkingsverband beoordeelt de aanvragen voor extra ondersteuning. Als het samenwerkingsverband het eens is met de aanvraag van de school dan geven ze een arrangement (koersklas of Past) of toelaatbaarheidsverklaring (VSO) af, waarmee de jongere gebruik kan maken van deze vorm van extra ondersteuning.

2.3 Samenwerking met ouders

Een belangrijk aspect bij het realiseren van schoolsucces is ouderbetrokkenheid. Binnen passend onderwijs spelen ouders dan ook een belangrijke rol. Uitgangspunt in de communicatie met ouders is dat de rol van ouders en de school bij opvoeden en onderwijs gelijkwaardig is, maar niet gelijk. Communicatie tussen school en ouders vindt vanuit deze grondhouding plaats. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. Scholen zijn primair verantwoordelijk voor het onderwijs.

Ouders en jongeren worden uiteraard betrokken bij de uitvoering van de gekozen ondersteuningsvorm. Afhankelijk van het ondersteuningsniveau kan er een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld worden. Een OPP is wettelijk niet verplicht in de trajectvoorziening, omdat het valt binnen de basisondersteuning. Voor jongeren die geplaatst worden in een koersklas, binnen het VSO, bij Past en in het praktijkonderwijs, moet er wel een OPP worden opgesteld. Het OPP wordt minimaal jaarlijks geëvalueerd met ouders (en jongere), en waar nodig bijgesteld. In het OPP moet wettelijk gezien minimaal het volgende vastgelegd worden:

1. De te verwachten uitstroombestemming;
2. De onderbouwing van deze bestemming met belemmerende en bevorderende factoren;
3. Eventuele afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma (niet verplicht voor VSO).

In het OPP kan een handelingsdeel opgenomen worden: specifieke, persoonlijke aanpassingen van het programma, dan wel aanvullende begeleiding. In de wetgeving rondom passend onderwijs zijn de rechten van ouders verschillend voor het uitstroomperspectief en het handelingsdeel van het OPP. Over beide zijn scholen verplicht om op overeenstemming gericht overleg te voeren met ouders. In SWV VO 30 06 wordt het bovendien belangrijk gevonden om ook de jongere zelf te betrekken bij het plan. Voor het handelingsdeel moet instemming gevraagd worden aan ouders³. Het uitstroomperspectief wordt vastgesteld door de school na overleg, maar instemming van ouders is niet vereist. In de paragrafen over basisondersteuning en extra ondersteuning beschrijven we hoe we hier binnen onze school uitvoering aan geven.

Ouders hebben daarnaast via de medezeggenschapsraad (MR) adviesbevoegdheid op het schoolondersteuningsprofiel van de school, waarin de ondersteuningsvormen binnen de school beschreven staan. De MR heeft instemmingsbevoegdheid op het schoolplan, waarin het reguliere onderwijsproces beschreven staat. Daarnaast zijn ouders en leerlingen vertegenwoordigd in de ondersteuningsplanraad (OPR): het medezeggenschapsorgaan van het samenwerkingsverband.

2.4 Samenwerking met andere partijen

In de afbeelding aan het begin van dit hoofdstuk is te zien dat er twee kolommen naast de piramide staan: *Expertisecentrum* en *Jeugdhulp*. Scholen kunnen passend onderwijs niet alleen. Uiteraard wordt er samengewerkt met ouders en jongere. Daarnaast wordt er ook samengewerkt met het Expertisecentrum en waar nodig met organisaties voor jeugdhulp.

Expertisecentrum

Het Expertisecentrum is een team van deskundigen op het gebied van passend onderwijs en is verbonden aan het samenwerkingsverband. Het Expertisecentrum is erop gericht om scholen te ondersteunen bij het uitvoeren en doorontwikkelen van passend onderwijs. Aan het Expertisecentrum zijn schoolondersteuners verbonden met de volgende expertisegebieden:

- schoolontwikkeling;
- algemene didactische en sociaal-emotionele ontwikkeling;
- gedragsproblemen en/of sociaal-emotionele problematiek eventueel als gevolg van een psychiatrische stoornis;
- verstandelijke beperking;
- fysiek-medische beperkingen.

---

³ Of de leerling als deze 16 jaar of ouder is. Tussen 12 en 16 jaar wordt de leerling waar mogelijk betrokken.

Medewerkers van het Expertisecentrum ondersteunen de scholen onder andere door bij te dragen aan de professionalisering van docenten en begeleiders in de school en door advies te geven bij bepaalde problematiek.

Jeugdhulp

Ook de samenwerking met thuis is van groot belang. Als er in de thuissituatie begeleiding nodig is, werken scholen nauw samen met jeugdhulpverlening om ervoor te zorgen dat op school en thuis aan dezelfde doelen wordt gewerkt. Elke school heeft een aansluitfunctionaris van het Basisteam Jeugd en Gezin (BJG). Medewerkers van het BJG kunnen kortdurend zelf begeleiding bieden aan jongeren en gezinnen. Daarnaast hebben zij vanuit de gemeenten de bevoegdheid gekregen om, net als de huisarts, door te kunnen verwijzen naar meer specialistische vormen van jeugdhulpverlening, bijvoorbeeld bij de GGZ. Inzet van en verwijzing door het BJG gebeurt uiteraard alleen met toestemming van ouders en betrokkenheid van de jongere.

Andere externe partijen

Tot slot zijn er nog enkele andere partijen waarmee scholen intensief samenwerken om ervoor te zorgen dat iedere jongere naar school kan en gaat: GGD, leerplichtambtenaren (Regionaal Bureau Leerplicht Brabant Noordoost), gemeenten, scholen voor primair onderwijs en scholen voor vervolgonderwijs. Voor ondersteuning aan leerlingen met een visuele beperking, een auditieve beperking, een communicatieve beperking, of epilepsie kan tevens de hulp ingeroepen worden van begeleiders vanuit specialistische onderwijsvoorzieningen op deze thema's. Meer informatie daarover is te vinden op de website van het samenwerkingsverband (www.swvvo3006.nl).

3. DE ONDERSTEUNINGSSTRUCTUUR VAN DE SCHOOL

In het vorige hoofdstuk is uitgelegd wat de afspraken in het samenwerkingsverband zijn over passend onderwijs. In dit hoofdstuk leggen wij uit hoe we daar binnen onze school uitvoering aan geven. Dit hoofdstuk begint met algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning. Daarna wordt ingegaan op de inhoud van de basisondersteuning. En vervolgens wordt uitgelegd hoe wij te werk gaan als we vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft. Tot slot wordt stilgestaan bij de ontwikkelambities van de school op het gebied van passend onderwijs.

3.1 Algemene informatie over de organisatie van begeleiding en ondersteuning

In dit hoofdstuk is een beknopte beschrijving te vinden van onze school en onze ondersteuningsstructuur. Voor uitgebreidere informatie wordt verwezen naar de schoolgids, het schoolplan en de website (www.maaslandcollege.nl).

Visie van de school op ondersteuning

Het Maaslandcollege bereidt leerlingen optimaal voor op een kansrijk, goed en gelukkig leven binnen de (internationale) samenleving. In het voortgezet onderwijs is een goede leerlingbegeleiding essentieel. Op het Maaslandcollege kenmerkt deze begeleiding zich door een focus op drie onderdelen. Bij het 'leren leren' staat de studie van de leerling centraal: het plannen van studie, het plannen van leeractiviteiten. Bij het 'leren kiezen' wordt aandacht gegeven aan de keuzes waarmee een leerling te maken krijgt: welke afdeling kies ik na de brugklas, welk vakkenpakket, welke vervolgstudie. Ten derde is er een actieve persoonlijke en sociale begeleiding.

Het Maaslandcollege biedt leerlingen uitdaging waar mogelijk en ondersteuning waar nodig. We stellen onze leerlingen in staat de eigen grenzen te verleggen en bieden ondersteuning aan leerlingen die hiervoor extra faciliteiten en/of begeleiding nodig hebben. Een stevig neergezet mentoraat, begeleidingsprogramma en een breed professioneel zorgteam zorgen ervoor dat de leerlingen uitstekend bediend worden.

Onderwijsaanbod

Het Maaslandcollege is een school voor mavo, havo, vwo, tweetalig mavo, tweetalig havo en tweetalig vwo en telt nu ongeveer 1700 leerlingen en 175 medewerkers. De school heeft bewust gekozen voor een eenjarige brugperiode. De leerlingen stromen al na één jaar door naar het voor hen meest geschikte schooltype en volgen vanaf dan onderwijs dat qua tempo en niveau het best bij hen past.

Alle leerlingen van de eerste vier leerjaren hebben wekelijks enkele keuzewerkuren. In dat uur is er ruimte voor allerlei activiteiten. De mogelijkheden zijn zelfstudie, vakgerichte begeleiding, andere vormen van begeleiding en profilering. De school vindt een goede afstemming en integratie van onderwijs en begeleiding belangrijk.

Mentoren en vakdocenten

Voor elke klas is een mentor aangesteld. Deze verzorgt naast vaklessen ook begeleidingslessen en is intensief betrokken bij alle activiteiten. De mentor is het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en vakdocenten. Daarnaast neemt hij het initiatief indien specifieke begeleiding nodig is. Als geen ander is de mentor in staat om 'heel de persoon' van de leerling te begeleiden. Uiteraard kan dat alleen in

samenspraak met ouders en vakdocenten. Behalve de begeleiding die op het individu is gericht, geeft de mentor ook sturing aan het groepsproces. Een goede sfeer en veiligheid in de klas zijn hierbij uitgangspunten. De vakdocenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de leerlingen binnen hun vakgebied. Bovendien is tijdens de vakgerichte begeleiding in de keuzewerkuren extra begeleiding mogelijk.

Het volgen van de leerling

Wij houden nauwgezet het persoonlijk functioneren, de sociaal-emotionele ontwikkeling en vanzelfsprekend de studieresultaten van elke leerling bij. Daarmee is het mogelijk om samen met de leerling een optimaal traject uit te stippelen. Minimaal drie keer per jaar bespreken de vakdocenten onder leiding van de mentor de individuele leerlingen en hun klas.

Begeleidingslessen tijdens de eerste leerjaren

Alle klassen van de onderbouw hebben één of anderhalve begeleidingsles per week. De mentor verzorgt deze lessen. Het is een vertrekpunt van waaruit alle begeleiding wordt aangestuurd. De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan sociale vaardigheden als samenwerken en luisteren naar elkaar. Ook het functioneren van de klas als groep komt regelmatig aan de orde. Vooral in het begin besteden we hieraan veel aandacht. Ook voor het onderdeel 'leren leren' vervult de begeleidingsles een spilfunctie. Zo komen onder andere de studievoordigheden voor de verschillende vakken ter sprake. Ook zoekt de docent samen met de leerlingen naar de beste manier van huiswerk maken. Hij houdt daarbij goed in het oog dat iedere leerling zijn eigen 'leerstijl' heeft. Het 'leren kiezen' komt tijdens de begeleidingslessen eveneens aan de orde. In de brugklas ligt de nadruk op het kiezen van een afdeling na het eerste jaar. In de hogere klassen zijn vakkenpakket, sector en profiel belangrijk. In de schoolgids wordt de keuzebegeleiding uitgebreid beschreven. In de brugklassen ruimen wij in het begin van het schooljaar veel tijd in voor de introductie van de leerlingen in onze school. Daarmee maken wij hen vertrouwd met de nieuwe schoolsituatie. De eerste drie schooldagen zijn daaraan ook grotendeels gewijd. De periode van introductie sluiten wij af met een brugklaskamp en een speciaal programma om pestgedrag te voorkomen. Ook in de tweede klassen besteden we in de introductieperiode veel aandacht aan de kennismaking met elkaar en het omgaan met elkaar als groep.

Individuele begeleiding in de hoogste leerjaren

In de hoogste klassen is de begeleiding meer individueel gericht. Leerlingen worden steeds meer aangesproken op hun eigen verantwoordelijkheid. Uiteindelijk maakt de leerling de keuze voor een vervolgopleiding. Alle voorgaande keuzes maken deel uit van die ene definitieve keuze aan het eind van het voortgezet onderwijs. In dit hele proces van kiezen zijn belangstelling en capaciteiten de voornaamste factoren. Van de leerling verwachten we in toenemende mate dat ze nadenken over wat zij willen, kunnen en durven. De mentor en decaan begeleiden dit (lange) proces intensief. Mocht blijken dat verder onderzoek gewenst is, dan is er onder meer de gelegenheid de leerling te laten testen door het adviesbureau voor opleiding en beroep.

Ondersteuningsstructuur in de school

Naast de begeleiding door mentoren en vakdocenten kent het Maaslandcollege nog andere vormen van begeleiding vanuit de trajectvoorziening, die bedoeld zijn voor leerlingen voor wie de begeleiding uit het reguliere onderwijsproces niet voldoende is en die tijdelijk meer ondersteuning nodig hebben

om goed mee te kunnen komen op school. Het is een steun(tje) in de rug. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn bij leerproblemen, sociaal-emotionele problemen, gedragsproblemen of lichamelijke beperkingen. Te denken valt aan (groeps)begeleidingen en trainingen aan leerlingen in nauwe samenwerking met mentor en ouders. In paragraaf 3.2 staan de verschillende begeleidingsvormen en de inhoud van deze begeleidingsvormen beschreven. Hoe de begeleiding eruit ziet en hoe lang die duurt, hangt af van wat een leerling nodig heeft. Het traject is altijd op maat. De ondersteuning wordt verzorgd door leerlingbegeleiders in de school. Aanmelding hiervoor gebeurt door de mentor in samenspraak met de leerling en ouders en wordt gedaan bij de zorgcoördinatoren. De zorgcoördinatoren zijn mevrouw L. Liefink en de heer M. Knops. Als het nodig is, worden leerlingen, met toestemming van ouders, besproken in het zorgadviesteam (ZAT). Zie hieronder meer informatie over het ZAT.

De heer Knops draagt zorg voor de coördinatie van het ZAT en is contactpersoon voor de GGD (jeugdarts en verpleegkundige) en leerplichtambtenaar. Daarnaast coördineert hij de Hellup-groep (zie paragraaf 3.2 voor meer uitleg over de Hellup-groep). Mevrouw Liefink coördineert onder andere de ondersteuning aan leerlingen met leerproblemen, gedragsproblemen, sociaal-emotionele problemen en medische problematiek.

Soms blijkt tijdens de schoolloopbaan of bij de aanmelding dat de basisondersteuning (regulier onderwijsproces en trajectvoorziening) niet voldoende is voor een leerling om goed mee te kunnen komen op school. Dan heeft de leerling extra ondersteuning nodig in de vorm van koersklassen, VSO of Past. Ook een leerling die extra ondersteuning nodig heeft welke de basisondersteuning van de school overstijgt, wordt besproken in het ZAT. Nagegaan wordt welke ondersteuning de leerling nodig heeft en welk (onderwijs)arrangement passend is voor de leerling, uiteraard in nauw overleg met ouders (en leerling).

Het zorgadviesteam (ZAT)

In het zorgadviesteam (ZAT) worden leerlingen besproken die om welke reden dan ook vastlopen op school. Het ZAT richt zich onder andere op leerlingen met leerproblemen, sociaal-emotionele problematiek, gedragsproblemen en lichamelijke problemen. Vanuit het ZAT wordt een advies uitgebracht over de ondersteuning die wenselijk is voor de leerling. Het ZAT komt wekelijks bij elkaar. De voorzitter van het ZAT is de heer M. Knops, zorgcoördinator. Mevrouw L. Liefink, zorgcoördinator en orthopedagoog, en mevrouw A. Verdaasdonk, aansluitfunctionaris van het Basisteam Jeugd en Gezin, maken deel uit van dit team. Eén keer per maand is er een zorgadviesteam breed (ZAT breed) waarbij de leerplichtambtenaar, de schoolarts en jeugdverpleegkundige van de GGD, de gedragsexpert vanuit het samenwerkingsverband en de jeugdagent (op afroep) aansluiten. Op afroep kunnen ook de mentoren en afdelingsleiders deelnemen. Het Maaslandcollege werkt nauw samen met de genoemde externe ketenpartners.

Als de ondersteuningsbehoefte van de leerling de taak en/of mogelijkheden van de mentor (en vakdocenten) overstijgt, kan de leerling door de mentor of afdelingsleider via een aanmeldformulier worden aangemeld bij het ZAT. Voordat bespreking in het ZAT plaatsvindt, vraagt de mentor eerst toestemming aan ouders en eventueel de leerling (16 jaar of ouder). Zij ondertekenen tevens het aanmeldformulier. Vanuit het ZAT wordt een advies uitgebracht over de ondersteuning die wenselijk is voor de leerling. Hetgeen besproken is in het ZAT en de gemaakte afspraken worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem (Magister) en teruggekoppeld aan de mentor die op zijn beurt ouders

informeert. Om de eventuele ingezette ondersteuning te evalueren, wordt de leerling op een later moment nog eens besproken in het ZAT of ZAT breed.

Samenwerking met ouders en leerlingen

Leerlingen en ouders geven samen met de medewerkers van de school inhoud en richting aan het onderwijsleerproces op het Maaslandcollege. Een goed contact en een goede samenwerking zijn dan ook van groot belang. De school betreft de ouders zoveel mogelijk bij de voortgang en het welbevinden van hun kind. Voor algemene informatie over de samenwerking met ouders verwijzen we naar de schoolgids paragraaf 6 ('betrokkenheid bij het Maaslandcollege'). De mentor is in principe de spil in het contact met ouders en leerling. Ouders hebben meerdere malen per jaar de mogelijkheid om in gesprek te gaan met de mentor en de vakdocenten. Tussentijds neemt de mentor contact op met de ouders wanneer er problemen zijn met betrekking tot verzuim, studiehouding of gedrag van de leerling. Ouders kunnen hun kind volgen via Magister, daarin staan de studieresultaten en de absenties. Voor leerlingen die extra ondersteuning krijgen binnen de trajectvoorziening is soms de leerlingbegeleider naast de mentor degene die contact onderhoudt met ouders, leerling en eventuele overige betrokkenen zoals een ambulante begeleider en/of een hulpverleningsinstantie. Regelmatig vinden er voortgangsgesprekken plaats met alle betrokkenen.

Contactpersonen

Als u vragen hebt over de begeleiding en ondersteuning op onze school of u wilt uw zorgen over uw kind delen, dan kunt u terecht bij de volgende personen:

<i>Situatie/onderwerp</i>	<i>Contactperso(n)en</i>	<i>Functie</i>	<i>Contactgegevens</i>
Ik wil mijn kind aanmelden op school en verwacht dat hij/zij extra ondersteuning nodig heeft.	Mevrouw L. Liefink	Zorgcoördinator / Orthopedagoog	l.liefink@maaslandcollege.nl
Mijn kind zit op school en ik vermoed dat er meer begeleiding of extra ondersteuning nodig is.	Mentor	Mentor	Zie schoolgids 2018-2019 > paragraaf 5 > de teams van mentoren
Ik heb een klacht over de begeleiding van mijn kind.	Bij klachten over de begeleiding verzoeken wij u om dit eerst te bespreken met de betrokkene(n). Indien dit niet voldoende blijkt te zijn, kunt u contact opnemen met de afdelingsleider.	Betrokkene(n) / afdelingsleider	Zie schoolgids 2018-2019 > paragraaf 5 > de teams van mentoren

Beschikbare protocollen

De school heeft onderstaande protocollen op het gebied van onderwijsondersteuning:

<i>Protocol</i>	<i>Waar is het protocol te vinden of op te vragen?</i>
☒ Dyslexieprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl en ELO in Magister
☒ Dyscalculieprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl en ELO in Magister
☒ Pestprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl en ELO in Magister
☐ Sociaal veiligheidsplan	In ontwikkeling
☒ Protocol medisch handelen en handelen bij ziekte	Op basis van het protocol 'medicijnverstrekking en medisch handelen op scholen' van GGD Hart voor Brabant
☒ Verzuimprotocol	Zie www.maaslandcollege.nl > Schoolgids 2018-2019 > paragraaf 9 > het abc
☒ Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	Op basis van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van de Rijksoverheid > https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode

3.2 Basisondersteuning

In het eerste hoofdstuk is beschreven dat de basisondersteuning bestaat uit het reguliere onderwijsproces en de trajectvoorziening. Om goed aan te kunnen sluiten bij de onderwijssituatie en doelgroep van de school richt de school zelf de basisondersteuning in. Hieronder staat een schema met afspraken binnen het samenwerkingsverband over de basisondersteuning. Wij hebben daarin aangegeven hoe wij dat in onze school vorm geven. Sommige activiteiten vallen binnen het reguliere onderwijsproces plaats en gelden voor alle leerlingen. Andere activiteiten vinden plaats vanuit de trajectvoorziening als de situatie daarom vraagt.

Ondersteuning aan leerlingen met leerproblemen, o.a. bij ernstige lees- en/of spellingsproblemen en dyslexie, ernstige rekenproblemen en dyscalculie, en problemen in de informatieverwerking, concentratie en planning.		
Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het <i>regulier onderwijsproces</i>	Hoe de school hier werk van maakt binnen de <i>trajectvoorziening</i>
Volgen en signaleren van leerlingen met leerproblemen.	Dit gebeurt door vakdocenten en mentoren. De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met leerproblemen, maar ook vakdocenten zijn hier alert op. Minimaal drie keer per jaar bespreken de vakdocenten onder leiding van de mentor de individuele leerlingen en hun klas. Indien nodig worden er vervolgacties uitgezet. Zo kan de leerling worden aangemeld bij het zorgteam als ondersteuning gewenst is. Tevens wordt op school in de onderbouw gebruik gemaakt van de Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau (NIO).	Binnen de trajectvoorziening worden leerlingen met leerproblemen indien nodig in groepsverband of individueel begeleid.

<p>Ondersteuning gericht op het versterken van de taalvaardigheid.</p>	<p>Binnen het regulier onderwijsproces hebben vakdocenten aandacht voor, en bieden ondersteuning aan, leerlingen die moeite hebben met taalvaardigheid. In de keuzewerkuren kunnen leerlingen uit de eerste drie leerjaren en uit 4 mavo vakgerichte begeleiding krijgen op het gebied van Nederlands, Engels, Frans en/of Duits.</p>	<p>In het begin van leerjaar 1 gaan wij na welke leerlingen spelling- en/of leesproblemen hebben. Voor de leerlingen die een achterstand laten zien op het gebied van spellen en/of lezen wordt er gedurende het gehele schooljaar wekelijks een uur begeleiding geboden. Leerlingen werken in dit uur onder leiding van een vakdocent Nederlands middels een online programma aan hun spelling- en leesvaardigheden. Voor anderstalige leerlingen of leerlingen uit culturele minderheidsgroepen is er, indien nodig, begeleiding op het gebied van begrijpend lezen, technisch lezen, leesstrategieën, spelling en woordenschat. Voor dyslectische leerlingen is er in het eerste leerjaar een speciale begeleiding opgezet. Dyslectische leerlingen uit hogere leerjaren kunnen bij vragen altijd een beroep doen op de zorgcoördinator of de dyslexiecoach de heer J. van der Tuin. Wanneer er een vermoeden bestaat dat er mogelijk sprake is van dyslexie bij een leerling kan een dyslexiescreening worden afgenomen. Indien er in deze screening voldoende aanwijzingen voor dyslexie worden gevonden dan wordt vervolgonderzoek naar dyslexie geadviseerd aan leerling en ouders. Leerlingen uit leerjaar 1 die na een half jaar begeleiding op het gebied van spellen en lezen onvoldoende vooruitgang hebben laten zien bij het programma Muiswerk worden tevens gescreend op mogelijke aanwijzingen voor dyslexie.</p>
<p>Werken met en volgens protocol dyslexie: faciliteiten en hulpmiddelen.</p>	<p>Zie protocol dyslexie in de bijlage.</p>	<p>Zie protocol dyslexie in de bijlage.</p>
<p>Ondersteuning gericht op het versterken van de rekenvaardigheid.</p>	<p>Binnen het regulier onderwijsproces hebben vakdocenten aandacht voor, en bieden ondersteuning aan,</p>	<p>In het begin van leerjaar 1 gaan wij middels toetsen na welke leerlingen rekenproblemen hebben. Aan deze leerlingen wordt het gehele schooljaar</p>

	<p>leerlingen die moeite hebben met rekenvaardigheid.</p> <p>In de keuzewerkuren kunnen leerlingen uit de eerste drie leerjaren en uit 4 mavo vakgerichte begeleiding krijgen op het gebied van wiskunde, science, natuurkunde en/of economie.</p>	<p>wekelijks een uur rekenbegeleiding geboden door een vakdocent wiskunde.</p> <p>Leerlingen met dyscalculie worden gedurende hun gehele schoolloopbaan begeleid door een gespecialiseerde leerlingbegeleider.</p>
Werken met en volgens protocol dyscalculie: faciliteiten en hulpmiddelen.	Zie protocol dyscalculie in de bijlage.	Zie protocol dyscalculie in de bijlage.
Begeleiden van leerlingen bij het leren leren.	<p>Iedere vakdocent besteedt hier aandacht aan in zijn les. Tevens wordt er in de begeleidingslessen in de onderbouw doorlopend aandacht besteed aan 'leren leren'. De mentor verzorgt deze lessen. In de leerjaren 1 en 2 wordt in de begeleidingslessen gewerkt met de methode Tumult.</p>	<p>Mocht de begeleiding die geboden wordt in het reguliere onderwijsproces niet voldoende zijn dan kunnen leerlingen (met name uit de onderbouw) studiebegeleiding krijgen van een leerlingbegeleider gericht op 'leren leren'. De leerlingbegeleider ondersteunt de leerlingen in een klein groepje gedurende een korte tijd intensief. De leerlingen krijgen daardoor een beter zicht op hun manier van studeren.</p>
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra instructie en begeleiding nodig hebben.	<p>In de vaklessen is er aandacht voor leerlingen die extra instructie en begeleiding nodig hebben. Daarnaast kunnen leerlingen in de eerste drie leerjaren tijdens keuzewerkuren bij een vakdocent terecht wanneer er vragen zijn over een vak of wanneer zij extra instructie behoeven. De leerlingen kunnen zelf aangeven van welke vakgerichte begeleiding zij gebruik wensen te maken.</p>	<p>Leerlingen uit de onderbouw die moeite hebben met 'leren leren' en/of plannen en organiseren kunnen gedurende een korte periode studiebegeleiding krijgen gericht op bovenstaande vaardigheden. Ook is er een mogelijkheid om op basis van vrijwilligheid leerlingen uit de hogere klassen in te zetten voor vakgerichte begeleiding (leerlingmentoraat).</p>
Aandacht voor leerlingen die op specifieke leergebieden extra uitdaging nodig hebben.	<p>De vakdocenten differentiëren in de lessen. De school biedt ruimte aan leerlingen die door hun capaciteiten of interesses meer aankunnen of meer uitdaging nodig hebben dan andere leerlingen. Het gaat hierbij niet om specifieke leergebieden. Zo biedt onze school tweetalig onderwijs aan voor mavo-, havo- en vwo-leerlingen. Daarnaast omvat het vwo-onderwijs in de onderbouw een breed onderzoeksprogramma voor alle vwo-leerlingen. Op mavo bieden wij het extra vak LO2 en het vak beroepsroute (competenties</p>	<p>Voor leerlingen die extra uitdaging nodig hebben, kunnen we een individueel maatwerktraject inzetten. Daarnaast starten we dit schooljaar in de brugklas met een programma waarin nog meer aandacht is voor hoogbegaafdheid.</p> <p>In de bovenbouw van het vwo bestaat de mogelijkheid om colleges te volgen aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Ook wordt in sommige leerjaren deelgenomen aan landelijk georganiseerde talentwedstrijden,</p>

	ontwikkelen door middel van projecten in groepen) aan.	zoals de Kangarowedstrijd voor talentvolle rekenaars.
--	--	---

Ondersteuning aan leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en gedragsproblemen, o.a. milde vormen van angst en onzekerheid, zoals faalangst, examenvrees en keuzeproblemen, moeite in de sociale omgang met leeftijdsgenoten en volwassenen, belemmeringen door een gebrek aan onderwijsmotivatie, bewegingsonrust, impulsiviteit, mild opstandig gedrag, en problemen in de sociale afstemming (ongepast gedrag).		
Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het <i>regulier</i> onderwijsproces	Hoe de school hier werk van maakt binnen de <i>trajectvoorziening</i>
Signaleren van leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen.	De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen, maar ook vakdocenten zijn hier alert op. In leerjaar 2 wordt er daarnaast een screening gedaan door de jeugdverpleegkundige van de GGD Hart voor Brabant. Tevens wordt bij alle leerlingen uit de leerjaren 1 en 2 de schoolvragenlijst afgenomen. Indien nodig worden er naar aanleiding van de resultaten uit de screening en/of vragenlijst in overleg met ouders en leerling vervolgstappen gezet.	Indien nodig kan de mentor leerlingen met sociaal-emotionele problematiek en/of internaliserende gedragsproblemen aanmelden bij het ZAT en in overleg met ouders worden vervolgstappen uitgezet. Ter preventie van internaliserende problematiek kunnen leerlingen met somberheidsklachten deelnemen aan het preventieprogramma Op Volle Kracht (in samenwerking met de GGZ Oost Brabant en de Radboud Universiteit).
Begeleiding van leerlingen met faalangst/examenvrees.	In de reguliere lessen is er aandacht voor leerlingen met faalangst. Vakdocenten houden hier rekening mee en begeleiden leerlingen daar waar mogelijk bij toetsen en andere opdrachten waar leerlingen angstig voor zijn.	Leerlingen met faalangst en/of examenvrees kunnen een faalangstreductietraining volgen op school.
Ondersteuning van leerlingen met keuzeproblemen.	De coördinatie van de schoolsoort-, richting-, sector- en profielkeuze, evenals de loopbaanoriëntatie, is in handen van de decanen. De mentoren verzorgen in nauwe samenwerking met de afdelingsleider en de decanen de begeleiding van de leerlingen op dit gebied. Om ook ouders nauw te betrekken bij de te maken keuzes, vindt er ruim voor iedere keuze	Mocht blijken dat verder onderzoek gewenst is dan bestaat de mogelijkheid om via de school de leerling te laten testen door het AOB (Adviesbureau voor Opleiding en Beroep). Zie verder de schoolgids 2018-2019.

	uitgebreide voorlichting plaats door de mentor of de decaan op de daarvoor bestemde ouderavonden.	
Ondersteuning bij het ontwikkelen en versterken van sociale vaardigheden.	De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan sociale vaardigheden als samenwerken en luisteren naar elkaar.	Voor leerlingen die meer hulp nodig hebben bij het ontwikkelen en/of versterken van sociale vaardigheden is in leerjaar 1 een sociale vaardigheidstraining beschikbaar.
Aandacht voor het bevorderen van schoolmotivatie.	Dit gebeurt door de mentor (onder andere in de begeleidingslessen) en in de les door de vakdocenten.	Tevens is er in de verschillende vormen van begeleiding binnen de trajectvoorziening aandacht voor (het bevorderen van) schoolmotivatie.
Signaleren van leerlingen met externaliserende gedragsproblemen.	De mentor is de spil in het signaleren van leerlingen met externaliserende gedragsproblemen, maar ook vakdocenten spelen hier een rol in en zijn hier alert op.	Indien nodig kan de mentor leerlingen met externaliserende gedragsproblemen aanmelden bij het ZAT en in overleg met ouders worden vervolgstappen uitgezet.
Aandacht voor het bevorderen van sociale veiligheid in de groep/school.	De mentor schenkt in de begeleidingslessen ruim aandacht aan het functioneren van de klas als groep en de sociale veiligheid in de groep. Voor het bevorderen van sociale veiligheid wordt gebruik gemaakt van een pestprotocol. Deze is te vinden op de site www.maaslandcollege.nl . Er is een anti-pest coördinator op school aanwezig die dit coördineert. Ook wordt er in de begeleidingslessen aandacht besteed aan de omgang met sociale media en thema's rondom agressie, geweld (waaronder pesten) en discriminatie. Iedereen moet zich op het Maaslandcollege veilig en thuis kunnen voelen. Leerlingen en medewerkers die te maken krijgen met agressie, geweld, pesten en/of seksuele intimidatie of zich niet veilig voelen, kunnen terecht bij de vertrouwenspersonen. De	Indien nodig worden er vanuit de trajectvoorziening groepsinterventies ingezet in samenwerking met de mentor. Ook kan er een beroep worden gedaan op de Hellup-groep. Deze bestaat uit mensen met een speciale opleiding waarbij de leerling zijn verhaal kwijt kan.

	<p>vertrouwenspersonen op school zijn mevrouw A. Coumans en de heer G. Prinsen. Zie de schoolgids 2018-2019 voor hun contactgegevens.</p>	
<p>Aandacht voor het voorkomen van gedragsproblemen in en buiten de klas.</p>	<p>Vakdocenten houden in de lessituatie rekening met leerlingen waarvan een specifieke ondersteuningsbehoefte bekend is. Zij zijn in staat om hier in hun klassenmanagement rekening mee te houden. Bijzonderheden van leerlingen worden vermeld in het leerlingvolgsysteem (Magister) en aan het begin van elk schooljaar onder alle vakdocenten en mentoren verspreid. Zo is elke mentor en vakdocent op de hoogte van de specifieke ondersteuningsbehoefte van een leerling. Tevens is voor alle vakdocenten en mentoren een brochure beschikbaar met daarin het profiel van een leerling met autisme, AD(H)D, ODD, DCD, dyslexie of dyscalculie en de faciliteiten waarop de leerling eventueel een beroep kan doen (mits het gebruik maken van deze faciliteiten genoemd staat in een verslag/verklaring van een erkend deskundige).</p>	<p>Leerlingen met externaliserende gedragsproblemen kunnen, indien nodig, gebruik maken van een time-out kaart. Deze wordt via de mentor aangevraagd bij de zorgcoördinator / orthopedagoog. Hiermee kunnen leerlingen een (les)situatie verlaten op het moment dat de spanning te hoog oploopt. Ook de vakdocent kan de leerling een time-out geven als hij ziet dat de spanning te hoog oploopt en de leerling storend gedrag gaat vertonen.</p>
<p>Maatregelen voor leerlingen die tijdelijk niet in de klas kunnen zijn als gevolg van storend gedrag voor zichzelf of anderen.</p>	<p>Afspraken omtrent verwijdering uit de les zijn te vinden in de schoolgids 2018-2019 > paragraaf 9 > het abc.</p>	<p>Zoals hierboven beschreven, bestaat de mogelijkheid voor de leerling om een time-out te krijgen/nemen. Leerlingen krijgen dan een time-out pasje. Dit gebeurt in samenspraak met het zorgteam. Ook kunnen er op individueel niveau afspraken gemaakt worden met een leerling. Dit gebeurt door de mentor en/of afdelingsleider, eventueel in samenspraak</p>

		met de zorgcoördinator / orthopedagoog.
--	--	---

Onderwerp	Hoe de school hier werk van maakt binnen het <i>regulier onderwijsproces en de trajectvoorziening</i>
Werken met en volgens een protocol medisch handelen en handelen bij ziekte.	Op school wordt gehandeld volgens het protocol 'medicinverstrekking en medisch handelen op scholen' van de GGD Hart voor Brabant.
Fysieke toegankelijkheid van het gebouw voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	De school is goed toegankelijk voor leerlingen met een lichamelijke beperking. Zo is er een lift in het gebouw aanwezig en kan de leerling gebruik maken van het gehandicapentoilet.
Beschikbaarheid van hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal voor leerlingen met een lichamelijke beperking.	<p>Leerlingen met een lichamelijke beperking kunnen voor hun schoolwerk gebruik maken van een tekstverwerker. Verder wordt er op dit moment geen gebruik gemaakt van andere hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal voor leerlingen met een lichamelijke beperking.</p> <p>De beschikbaarheid van hulpmiddelen en aangepast lesmateriaal wordt indien nodig op individueel niveau met ouders en leerling besproken. Leerlingen die motorisch minder vaardig zijn, kunnen een beroep doen op motorische remedial teaching binnen de trajectvoorziening.</p>
Begeleiding van leerlingen met spraaktaal belemmeringen.	Eventuele hulpmiddelen en aanpassingen kunnen indien nodig op individueel niveau besproken worden met ouders en de leerling, waarna gekeken wordt of dit gerealiseerd kan worden binnen de leeromgeving.
Samenwerking met ketenpartners in de signalering en begeleiding van leerlingen met fysiek-medische problematiek, bijvoorbeeld GGD en ambulante begeleiding.	In het zorgadviesteam worden op maandelijkse basis met de schoolarts/jeugdverpleegkundige leerlingen met fysiek-medische problematiek besproken. Tevens wordt de schoolarts op afroep ingeschakeld als leerlingen te veel of te vaak ziekteverzuim laten zien. Indien nodig wordt de ambulante begeleider ingeschakeld die school, ouders en de leerling kan ondersteunen bij het inschatten van de belastbaarheid van de leerling en om het onderwijsprogramma hierop te laten aansluiten. Tevens kan de ambulante begeleider vakdocenten en de mentor indien nodig van handelingsadviezen voorzien.

3.3 Extra ondersteuning

Extra ondersteuning binnen een reguliere VO-school: Koersklas

Voor leerlingen die extra structuur, nabijheid en veiligheid nodig hebben op school is er de koersklas. De scholen in het samenwerkingsverband hebben met elkaar afgesproken op welke locaties er koersklassen zijn. Hierbij is gestreefd naar een goede verdeling over de regio, zodat leerlingen zo thuisnabij mogelijk naar school kunnen gaan.

Op het Maaslandcollege is er geen koersklas. Het Maaslandcollege werkt samen met de andere scholen in Oss en de regio, om leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die de basisondersteuning van het Maaslandcollege overstijgt, een passende plek te geven. Zie voor meer informatie over de koersklassen de site van het samenwerkingsverband (www.swvvo3006.nl) en het schoolondersteuningsprofiel van de betreffende scholen met een koersklas.

Extra ondersteuning op een andere locatie

In hoofdstuk 1 staat een beknopte beschrijving van de voorziening Past en het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Op het moment dat wij vermoeden dat een jongere extra ondersteuning nodig heeft in een van deze vormen, dan gaan wij hierover in gesprek met ouders (en leerling). Zie ook paragraaf 3.1.

3.4 Ontwikkelambities

Omdat passend onderwijs nooit klaar is hebben wij als school de volgende ontwikkelambities voor schooljaar 2018-2019:

Onderwerp <i>Waar gaat het over?</i>	Ambities <i>Wat willen we bereiken? Wat is er meer/anders/beter als we dit doel bereikt hebben?</i>	Termijnen <i>Wanneer verwachten we het doel te bereiken?</i>	Activiteiten <i>Wat gaan we doen om het doel te bereiken? Wie zijn daarbij betrokken?</i>
Hoogbegaafde leerlingen	We willen nog meer ondersteuning bieden aan hoogbegaafde leerlingen door systematische en planmatige signalering en door het aanbod voor hoogbegaafde leerlingen in kaart te brengen en verder te ontwikkelen.	Augustus 2019	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelen van methode om hoogbegaafde leerlingen tijdig en systematisch te signaleren en deze methode implementeren in de schoolstructuur (door zorgcoördinator); - Het huidige aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen in kaart brengen en in een structuur plaatsen; - Opzetten en uitvoeren pilot 'talenttraining' in de brugklas (door leerlingbegeleiders met ondersteuning van gedragsexpert Expertisecentrum);
Professionalisering en coaching	Verdere professionalisering en coaching van medewerkers in het kader van passend onderwijs. We willen de kwaliteit van begeleiding en ondersteuning aan leerlingen in en buiten de les borgen en verbeteren.	Augustus 2019	<ul style="list-style-type: none"> - Professionaliseringsbijeenkomsten met docenten; - Coaching docenten door zorgteam en gedragsexperts Expertisecentrum (bijv. middels lesobservaties); - Scholing zorgteam middels kennisuitwisseling binnen team, intervisie en deelname aan congres;

BIJLAGE(N)

Bijlage 1 - Afspraken over de inzet van het Expertisecentrum in 2018-2019

Medewerkers van het Expertisecentrum SWV VO 3006 ondersteunen de scholen onder andere door bij te dragen aan de professionalisering van docenten en begeleiders in de school en door advies te geven bij bepaalde problematiek.

In het arrangementgesprek van het Maaslandcollege zijn de volgende doelen en activiteiten afgesproken:

Doel 1:

De interne ondersteuningsstructuur wordt versterkt en geoptimaliseerd.

Activiteiten
<p>Gedrag en leren</p> <ul style="list-style-type: none">
• Aansluiten bij het ZAT.
• Coachen/professionaliseren van docenten, mentoren en afdelingsleiders m.b.t. hoe ga je om met verschillende ondersteuningsbehoeften van leerlingen en groepen (o.a. observaties in de groep en docentenvoorlichting).
• Scholing en voorlichting geven (aan docenten, teams, leerlingbegeleiders) over thema's op het gebied van gedrag/ondersteuningsbehoeften (bijvoorbeeld moeilijke groepen).
• Preventieve ondersteuning ten aanzien van leerlingbegeleiding (voorgesprek, observatie, nagesprek) (ongeveer 8 trajecten, 10 uur per traject).
• Terugplaatsingstraject leerlingen koersklas begeleiden: ongeveer 2 trajecten per jaar.
• Begeleiding van leerlingen met een (complexe) ondersteuningsbehoefte en meedenken met de zorgcoördinator in het voortraject.
• Versterken van kwaliteiten leerlingbegeleiders d.m.v. coaching, aansluiten bij voortgangsgesprekken en procesbewaking en expertise overbrengen aan leerlingbegeleiders in de ondersteuningsgroep.
• Consultaties op basis van complexe leerling casuïstiek, moeilijke groepen en overleg en sparren met zorgcoördinator.
• Ondersteunen in verbeteren van beleid t.a.v. hoogbegaafdheid en preventieve aanpak in de brugklas. Opzet en ontwikkeling pilot 'talenttraining' voor hoogbegaafde leerlingen.
<p>Schoolontwikkeling en gedrag</p> <ul style="list-style-type: none">
• Beleidsontwikkeling.
• Bespreken complexe casuïstiek.
• Inhoudelijke en procesmatige advisering van de zorgcoördinator rondom het concretiseren, versterken en implementeren van de ondersteuningsstructuur.
• Scholingstrajecten.
<p>Mytyl/LZ</p> <ul style="list-style-type: none">
• Voorlichting geven over verschillende thema's/problematieken (bv. DCD, verzuim).

• Coachen van docenten.   • Begeleiding bieden aan individuele leerlingen en rol vervullen als intermediair (ouders, school, ziekenhuis).   • Ruimte voor consultatie/ad hoc vragen.

Doel 2:

Het Maaslandcollege brengt de onderwijsbehoeften van de leerling in beeld om vroegtijdig te kunnen interveniëren.

Activiteiten
Schoolontwikkeling en gedrag <ul style="list-style-type: none"> • Handelingsgerichte diagnostiek. • Dossieranalyse t.b.v. onder-instroom en zij-instroom, ondersteuningsbehoeften in kaart brengen.

Doel 3:

Leerlingen met complexe problematiek/een complexe ondersteuningsbehoefte die beperkte studievaardigheden hebben, krijgen hiervoor extra begeleiding.

Activiteit
<ul style="list-style-type: none"> • Studiebegeleiding verzorgen.

PAST:

Bij plaatsing PAST wordt altijd een medewerker van het EC geïnformeerd/betrokken door de zorgcoördinator. De betrokkenheid van het EC is gericht op ondersteuning van de reguliere school/locatie voor goede terugkeer. Voorkeur voor vast contactpersoon. Uren hiervoor komen uit totale aantal toegekende uren voor de school/locatie.

Doorstroom nieuwkomers:

Voor de ondersteuning en het advies van doorstromers vanuit het ISK-onderwijs en de Taalklassen kan rechtstreeks contact opgenomen worden met Jill van der Burgt. Het traject wordt dan opgepakt door Jill van der Burgt en/of Corneel van der Heiden. Contactadres: nieuwkomers@swvvo3006.nl

Bijlage 2 – Protocol dyslexie

De school begeleidt leerlingen in het omgaan met dyslexie. Zij stelt zich ten doel om leerlingen met deze stoornis optimaal te helpen zonder daarbij andere leerlingen te kort te doen. Anderzijds verwacht de school van leerlingen met dyslexie een inspanningsverplichting om zo goed mogelijk met deze stoornis om te gaan.

In het schoolondersteuningsprofiel van het Maaslandcollege wordt aandacht geschonken aan leerlingen met dyslexie. Daarin staat vermeld welke begeleiding leerlingen met dyslexie ontvangen. Verder krijgen deze leerlingen de mogelijkheid om met de verschillende digitale hulpmiddelen te werken. In het omgaan met dyslexie volgt het Maaslandcollege de richtlijnen uit het landelijke dyslexieprotocol.

Dyslexie op school

Algra en Dolfsma-Troost (2010) geven aan dat wanneer er een kind met dyslexie in de klas zit dit gevolgen voor hen heeft. Het betekent vooral het delen van de aandacht. Van andere kinderen wordt geduld en begrip gevraagd wanneer het voorlezen langer duurt of het kind meer (eenvoudige) fouten maakt. Ook zal de groep moeten accepteren dat een kind met dyslexie soms meer aandacht en tijd van de leraar krijgt en soms gebruik mag maken van hulpmiddelen, zoals een computer.

Als in een klas een leerling zit met dyslexie heeft dat ook gevolgen voor de leraar. Bij het bieden van extra zorg is het belangrijk de beschikbare aandacht goed te verdelen over de leerlingen en tijdig hulp binnen of buiten het team in te roepen. Per kind moet gekeken worden waar de specifieke ontwikkelmogelijkheden liggen, maar ook waar grenzen gesteld moeten worden aan het gedrag van het kind of dat van andere leerlingen in de groep. Dit vereist een voortdurende afweging van prioriteiten.

In de dyslexieverklaring staat aangegeven welke hulpmiddelen en dispensaties voor de leerling noodzakelijk zijn. Dit wordt op de dyslexiepas van de leerling genoteerd. De mogelijke faciliteiten die op de dyslexiepas kunnen worden aangegeven, in overeenstemming met de dyslexieverklaring, zijn:

- meer tijd (20%) of vermindering van vragen;
- spellingfouten worden minder zwaar beoordeeld;
- meer mondelinge toetsen (in overleg met de vakdocent);
- gebruik van regelkaarten bij toetsen;
- gebruik van tekstverwerker met spellingcontrole;
- gebruik van auditieve ondersteuning.

Begeleiding

In het brugklasjaar hebben leerlingen de gelegenheid om op vrijwillige basis tijdens één keuzewerkuur begeleiding te volgen voor dyslexie. Tijdens deze begeleiding wordt gebruik gemaakt van de interventieprogramma's voor Voortgezet Onderwijs van Steenbeek e.a. (2006). De interventieprogramma's zijn in het kader van het Masterplan Dyslexie ontwikkeld en hebben als doel het vergroten van functionele lees- en schrijfvaardigheid. Deze programma's bieden verschillende trainingen en hulpmiddelen aan: leesvloeiendheidstraining volgens RALFI principes, lees-, schrijf- en spellingstrategieën en compenserende software.

Daarnaast is het belangrijk dat er oog is voor het welzijn van de leerlingen en het sociaal-emotionele aspect van dyslexie. Tijdens de begeleiding is er aandacht voor de verhalen en ervaringen van de leerlingen en leren zij van de tips en adviezen van elkaar. Tevens komen de leerlingen tijdens de begeleiding in aanraking met de digitale hulpmiddelen die ingezet kunnen worden.

Digitale hulpmiddelen voor leerlingen met dyslexie

Op het Maaslandcollege kan een dyslectische leerling gebruik maken van allerlei hulpmiddelen. Dit verschilt per leerling. Het Maaslandcollege probeert zoveel mogelijk rekening te houden met de hulpmiddelen die op de dyslexieverklaring van de leerling staan vermeld. Sommige leerlingen mogen bijvoorbeeld gebruik maken van een tekstverwerker of krijgen extra proefwerk- of examentijd. De hulpmiddelen waar de leerling gebruik van mag maken, in overeenstemming met de dyslexieverklaring, zijn te zien op de dyslexiepas. Voor meer informatie hierover kunnen ouders contact opnemen met de dyslexiecoach of zorgcoördinator van het Maaslandcollege. Ook is er informatie te vinden op www.balansdigitaal.nl.

Regelingen voor leerlingen met dyslexie

Leerlingen met dyslexie kunnen digitale boeken vergoed krijgen van de school. In overleg met de zorgcoördinator kunnen zij de materialen bestellen bij Dedicon. Vervolgens dienen zij het bedrag eerst zelf voor te schieten. Achteraf kan het bedrag gedeclareerd worden bij de zorgcoördinator.

Indien nodig kan een leerling, voor wat betreft digitale hulpmiddelen, gebruik maken van een readingpen, alphasmart, daisyspeler, laptop, tablet of een Ipad. Het Maaslandcollege verstrekt deze digitale hulpmiddelen niet, maar deze moeten zelf door de leerling aangeschaft worden.

Tijdens de begeleiding die leerlingen met dyslexie in de brugklas volgen, wordt aandacht besteed aan digitale hulpmiddelen. De dyslexiecoach demonstreert de digitale hulpmiddelen en laat leerlingen de mogelijkheden ervan zien. Ook geeft de dyslexiecoach aan wat de rechten en plichten zijn van zowel docenten als leerlingen. Met vragen kunnen leerlingen en hun ouders terecht bij de dyslexiecoach.

Docenten staan het gebruik van digitale hulpmiddelen in de klas toe, mits aangegeven op de dyslexiepas van de leerling. Zij leveren de toetsen digitaal aan op usb, zodat de leerlingen de toetsen op hun laptop kunnen maken. Ook is het mogelijk om de toets op de Ipad te maken. De docent zorgt voor een werkplek waar de leerling zijn werk kan maken zonder dat leerlingen in de omgeving mee kunnen kijken. De leerling kan de toets op twee manieren inleveren: een geprinte versie of een opgeslagen versie op usb.

Het gebruik van genoemde digitale hulpmiddelen is niet vrijblijvend. Leerlingen hebben rechten maar ook plichten. In geval van fraude verliest de leerling het recht op het gebruik van het digitale hulpmiddel. In geval de leerling een laptop of Ipad gebruikt, mag deze alleen voor schoolse zaken gebruikt worden.

Bijlage 3 – Protocol dyscalculie

Docenten worden op de hoogte gebracht van het feit dat een leerling dyscalculie heeft zodra er een dyscalculieverklaring (afgegeven door een erkend deskundige zoals GZ-psycholoog) en onderzoeksverslag aan school zijn overhandigd. Aan het begin van ieder schooljaar worden docenten door middel van een lijst op de hoogte gebracht van de leerlingen die gediagnosticeerd zijn met dyscalculie. Tevens is er voor alle docenten een brochure beschikbaar waarin staat weergegeven wat dyscalculie is, van welke faciliteiten leerlingen met dyscalculie gebruik mogen maken op het Maaslandcollege en waarin richtlijnen voor docenten staan weergegeven. In het omgaan met dyscalculie volgt het Maaslandcollege de richtlijnen uit het landelijke protocol Ernstige Reken Wiskunde-problemen en Dyscalculie.

De leerling krijgt een dyscalculiepas waarmee hij/zij aan kan tonen aan bijvoorbeeld surveillerende docenten dat hij/zij dyscalculie heeft. Op deze pas staat vermeld van welke faciliteiten de leerling, in overeenstemming met de dyscalculieverklaring, gebruik mag maken. Mevrouw Van den Akker is een gespecialiseerde leerlingbegeleider en biedt leerlingen met dyscalculie, indien nodig, gedurende hun gehele schoolloopbaan op het Maaslandcollege begeleiding.

De volgende faciliteiten worden, in overeenstemming met de dyscalculieverklaring, verleend voor de vakken wiskunde, economie, M&O, natuurkunde, scheikunde, aardrijkskunde, biologie en science:

- 20% meer tijd bij toetsen en schoolexamens;
- Bij centrale examens een half uur tijdverlenging;
- Gebruik rekenmachine is altijd toegestaan, behalve bij officiële rekentoetsen;
- Gebruik van standaard rekenkaarten (aangeleverd door het College voor Toetsen en Examens) is toegestaan bij toetsen, schoolexamens en centrale examens die substantieel rekenwerk bevatten en bij de rekentoetsen;
- Gebruik van gele formulekaarten (aangeleverd door school) zijn toegestaan bij toetsen in de onderbouw (niet bij schoolexamens, centrale examens en de rekentoetsen).

Een leerling met dyscalculie kan in aanmerking komen voor een aangepaste rekentoets mits er voldaan wordt aan de door het College voor Toetsen en Examens vastgestelde criteria.